Granskning av föreningsbidrag

Vänersborgs kommun

Maj 2026

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Innehåll

1. Inledning 2
   1.1 Bakgrund 2
   1.2 Syfte och revisionsfrågor 2
   1.3 Revisionskriterier 2
   1.4 Avgränsningar och ansvarig nämnd 2
   1.5 Metod 2
2. Samlad bedömning och rekommendationer 3
   2.1 Samlad bedömning 3
   2.2 Slutsatser och rekommendationer 4
3. Regelverk och rutiner för föreningsbidrag 6
   3.1 Det finns ett antal olika typer av föreningsbidrag 6
   3.2 Det finns formella krav på stödmottagande 6
   3.3 Handläggning och beslut om utbetalning av föreningsbidrag 8
   3.4 En översyn låg till grund för riktlinjerna som beslutades om i maj 2025 8
   3.5 Vår bedömning 9
4. Kontroll och uppföljning av föreningsbidrag 11
   4.1 Nämnden tar del av en sammanställning av fördelningen av bidrag 11
   4.2 Det finns inga dokumenterade rutiner för att kontrollera följsamhet mot ställda krav 11
   4.3 Resultat av stickprov visar att viss kontroll genomförs 13
   4.4 Vår bedömning 14

Bilaga 1. Bakgrund 16
Bilaga 2. Revisionskriterier 17
Bilaga 3. Dokument- och intervjuförteckning 18

1. Inledning

1.1 Bakgrund

De förtroendevalda revisorerna i Vänersborgs kommun har i sin risk- och sårbarhetsanalys bedömt det som väsentligt att granska om kultur- och fritidsförvaltningen har en tillräcklig intern kontroll av föreningsbidrag. Mer information om bakgrunden till granskningen framgår av bilaga 1.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kultur- och fritidsnämnden har en tillräcklig intern kontroll kopplat till utbetalningar av föreningsbidrag. Granskningen riktar in sig på följande frågor:

- Har kultur- och fritidsnämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning för samtliga bidragsformer?
- Vilka krav ställs på stödmottagande föreningars och förbunds verksamheter för utbetalning av föreningsbidrag?
- Har kultur- och fritidsnämnden säkerställt tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats stöd?
- Finns krav på redovisning och finansiell återrapportering kring vad föreningsbidragen används till?

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna i denna granskning utgörs av:

- Kommunallagen (2017:725) 2 kap. 3 § likställighetsprincipen
- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § om nämnders ansvar
- Reglemente för kultur- och fritidsnämnden

Revisionskriterierna beskrivs närmare i bilaga 2.

1.4 Avgränsningar och ansvarig nämnd

Granskningen avgränsas i enlighet med ställda revisionsfrågor. Granskningen avser kultur- och fritidsnämnden. Vad gäller föreningsbidrag avgränsas granskningen till att gälla föreningsbidrag till kommunens idrotts- och kulturföreningar samt studieförbund. Granskningen lägger särskilt fokus på grundbidrag, aktivitetsbidrag till idrottsföreningar, bidrag till studieförbund och arrangemangsbidrag till kulturföreningar. Dessa bidragsformer är föremål för de stickprov som görs i granskningen.

1.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och stickprov. Dokument- och intervjuförteckning framgår av bilaga 3. Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att sakfelsgranska rapporten. Stickprovsgranskningen har avsett ett strategiskt urval av tio beviljade föreningsbidrag. I stickprovet har kommunens kontroll av föreningarnas följsamhet till ställda krav granskats.

2. Samlad bedömning och rekommendationer

2.1 Samlad bedömning

Revisionsfråga	Svar
Har kultur och fritidsnämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning för samtliga bidragsformer?	**Delvis.** Det finns riktlinjer för utbetalning av föreningsbidrag som anger krav för att bli stödberättigad. För att bedöma om föreningar är stödberättigade inhämtas årsmöteshandlingar. Det finns ingen rutin för vad som ska kontrolleras i handlingarna. Det finns arbetssätt för att motverka och förhindra jäv i handläggningsprocessen men dessa är inte dokumenterade. Det finns behov av att tydliggöra arbetssättet för att ytterligare minska risken för jäv.
Vilka krav ställs på stödmottagande föreningars och förbunds verksamheter för utbetalning av föreningsbidrag?	Det finns formella krav för stödmottagande. Exempelvis kravställs föreningar på att ha antagna stadgar, ha en vald styrelse och revisorer samt ha en sammanslutning som är demokratiskt uppbyggd och öppen för alla. Det finns för majoriteten av bidragen få krav för vad bidragen får och inte får användas till, däremot finns beskrivet vilka föreningstyper som inte kan erhålla stöd. Därtill saknas en tydlig definition över vad en ”sammanslutning som är demokratiskt uppbyggd” innebär och hur det ska kontrolleras.
Har kultur- och fritidsnämnden säkerställt tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats bidrag?	**Endast delvis.** Nämnden följer upp utbetalda föreningsbidrag och delegeringsbeslut, i vilka beslut om föreningsbidrag ingår. Det saknas rutiner för att säkerställa föreningars följsamhet mot ställda krav. Kontroller genomförs främst genom dialoger och att förvaltningen tar del av föreningars årsmöteshandlingar. Genomförd stickprovskontroll ligger i linje med iakttagelsen. Stickprovskontrollen visar dock att det finns visst behov av tydliggöranden i riktlinjerna för föreningsbidrag. Riktlinjerna anger att förvaltningen har rätt att genomföra stickprovskontroller för att kontrollera föreningars följsamhet mot ställda krav. Vid granskningstillfället har inga stickprovskontroller genomförts. Under 2026 kommer rutiner för stickprovskontroller att tas fram.
Finns krav på redovisning och finansiell återrapportering kring vad föreningsbidragen används till?	**Nej.** Det saknas krav på redovisning och finansiell återrapportering kring vad bidragen har använts till för samtliga bidrag, förutom arrangemangsbidraget. Riktlinjerna anger på vilka grunder föreningar kan bli avstängda från att söka bidrag och/eller bli återbetalningsskyldiga. Det finns inga rutiner för hur avstängning och/eller återbetalning av bidrag ska gå till.

2.2 Slutsatser och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är att kultur- och fritidsnämnden endast delvis har säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning samt en tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats bidrag.

Vår bedömning grundas på att det finns riktlinjer för föreningsbidrag som innehåller formella krav för stödberättigande. Det finns dock få krav över vad bidragen får och inte användas till, men däremot finns beskrivet vilka föreningstyper som inte kan erhålla stöd. Det saknas rutiner för att kontrollera föreningars följsamhet mot ställda krav. Avsaknaden av dokumenterade rutiner riskerar bidra till en godtycklighet i utbetalning av bidrag och ett personberoende i handläggningsprocessen.

Det finns arbetssätt för att motverka och förhindra jäv i handläggningen, men dessa är inte dokumenterade. Det finns behov av att tydliggöra arbetssättet för att ytterligare minska risken för jäv.

Utifrån genomförd stickprovskontroll framkommer att det genomförs vissa kontroller utifrån ställda krav. Stickprovskontrollen visar även att det finns visst behov av tydliggöranden krav och undantag från krav. Uppföljning av utbetalade medel sker främst genom muntliga dialoger mellan förvaltningen och föreningarna som erhållit bidrag. Det är positivt att arbetet med att ta fram rutiner för stickprovskontroller kommer prioriteras under 2026.

Det finns inga krav på redovisning och finansiell återrapportering för samtliga bidragstyper, förutom ett. Nämndens riktlinjer för föreningsbidrag ger förvaltningen möjlighet att stänga av föreningar från att söka bidrag samt låta föreningar bli återbetalningsskyldiga. Det finns dock inga rutiner för hur och när avstängning/återbetalning av utbetalda bidrag är aktuellt. Avsaknaden av rutiner för avstängning/återbetalning av bidrag försvårar enligt vår mening hanteringen av eventuella allvarliga brister eller missbruk av föreningsbidrag.

Vi rekommenderar kultur- och fritidsnämnden att:

- Upprätta dokumenterade rutiner för hur följsamhet mot ställda krav ska kontrolleras.
- Upprätta dokumenterade rutiner för stickprovskontroller och tillse att stickprovs-kontroller årligen genomförs i enlighet med riktlinjerna för föreningsbidrag.
- Säkerställa att rutiner för eventuell avstängning och/eller återbetalning av bidrag tas fram.
- Säkerställa att förvaltningens arbetssätt för att motverka och förhindra personberoende och/eller jäv i handläggningsprocessen tydliggörs och dokumenteras.
- I riktlinjer för föreningsbidrag klargöra vilka bidragstyper som är undantagna från grundprincipen att föreningsmedlemmar ska vara folkbokförda i kommunen.

Shape the future with confidence

Göteborg 7 maj 2026

Albin Oskarsson
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Karin Knutsson Friberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Mikaela Gretzer
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

3. Regelverk och rutiner för föreningsbidrag

3.1 Det finns ett antal olika typer av föreningsbidrag

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar enligt reglemente för bidrag, stöd och stimulans till föreningar, studieförbund och övriga organisationer. Kultur- och fritidsförvaltningen fullgör nämndens uppdrag kopplat till utbetalning av bidrag.

I kommunens riktlinjer för föreningsbidrag som varit gällande sedan januari 2026[1] framgår de bidrag som föreningar kan söka, vilka är följande:

- Startbidrag
- Grundbidrag
- Medlemsbidrag
- Aktivitetsbidrag
- Lokal- och anläggningsbidrag
- Arrangemangsbidrag

Bidragen kan sökas via kommunens e-tjänst på kommunens hemsida.

3.2 Det finns formella krav på stödmottagande

Riktlinjerna för föreningsbidrag anger de krav som föreningar ska uppfylla för att bli bidragsmottande.

För att en förening ska kunna erhålla bidrag krävs att föreningar:

- Vara hemmahörande och verksam i Vänersborgs kommun.
- Ha en sammanslutning som är demokratisk uppbyggd och öppen för alla.
- Ha en organisatorisk fasthet, det vill säga stadgar i vilka syfte och målsättning framgår.
- Ha en vald styrelse och valda revisorer.
- Genomföra årsmöte på vilket verksamhets-, kassa och revisionsberättelse föredras och godkänns.
- Ta ut en medlemsavgift och för medlemsmatrikel.
- Inte driva partipolitisk verksamhet.
- Inte ha en rasistiskt, främlingsfientlig verksamhet eller på annat sätt strida mot diskrimineringslagens bestämmelser eller motverka kultur- och fritidsnämndens ändamål och kommunens styrdokument.

Riktlinjerna anger att en grundprincip för stödmottagande är att medlem räknas som en fysisk person som är folkbokförd i kommunen.

För att kontrollera att en förening är berättigad bidrag tar förvaltningen i samband med bidragsansökningar emot årsmöteshandlingar från föreningar, vilka är:

- Verksamhetsberättelse
- Ekonomisk berättelse
- Revisionsberättelse

Det finns ingen dokumenterad rutin över vad som ska kontrolleras i respektive dokument.

[1] Kultur- och fritidsnämnden beslutade om riktlinjerna i maj 2025.

Vid intervjuer framförs att förvaltningen kontrollerar formalia i handlingarna som skickas in, som exempelvis att inskickade årsmötesprotokoll är justerade och signerade. Vad gäller tydlighet i riktlinjernas krav noterar vi att nämnden eller förvaltningen inte har definierat vad kravet att föreningar ska ha en sammanslutning som är demokratisk uppbyggd innebär eller hur det ska följas upp.

Riktlinjerna för föreningsbidrag innehåller inga krav över hur enskilda bidrag ska eller inte ska användas.

Riktlinjerna anger att stöd inte betalas ut till följande verksamheter:
- Ekonomiska föreningar
- Intresseföreningar, oavsett associationsform, som verkar för medlemmarnas eller andra bestämda personers ekonomiska intressen
- Fackliga föreningar
- Personalföreningar
- Branschföreningar
- Politiska organisationer
- Skol- och/eller föräldraföreningar
- Kamratföreningar
- Vägföreningar, vägsamfälligheter, hamnföreningar, villa- och bostadsrättsföreningar
- Enskilda fritids- eller kulturutövare

Specifika krav för grundbidrag
Grundbidrag kan sökas av samtliga föreningar. Bidraget syftar till att stötta föreningar med en ekonomisk plattform och bidra till att skapa stabila grundförutsättningar. Bidragen som betalas ut baseras på antalet medlemmar i respektive förening. Grundbidragen som betalas ut är som minst 4 000 kr och som högst 10 000 kr.

Föreningar som söker grundbidrag ska vara hemmahörande i Vänersborgs kommun och bedriva en kontinuerlig och utåtriktad verksamhet i kommunen. För att kunna ansöka om bidraget behöver sökande förening ha varit verksam under minst ett år.

I samband med ansökan om grundbidraget ska föreningar bifoga ett justerat årsmötes-protokoll inklusive verksamhetsberättelse och ekonomisk redovisning från föregående år.

Specifika krav för aktivitetsstöd
Aktivitetsbidrag syftar till att främja aktivitet i samband med barn- och ungdomsverksamhet samt verksamhet som riktar sig till personer med funktionsnedsättning. Bidraget ges för antalet aktiva medlemmar 6-20 år som är bosatta i kommunen samt har betalat föreningens årsavgift.

Barn- och ungdomsföreningar som ansöker som aktivitetsstöd ska ha ett medlemsregister, stadgar och en styrelse som varit verksamhet i minst sex månader. För att kunna erhålla bidraget krävs att föreningen har sökt och beviljats statligt bidrag från Riksidrottsförbundet.

Av riktlinjerna för föreningsbidrag framgår att en bidragsberättigad sammankomst ska:
- Bestå av minst tre deltagande medlemmar i åldern 6-20 år
- Vara ledarledd och pågå i minst 60 minuter
- Vara beslutad och planerad av styrelse, sektion, medlemsmöte eller motsvarade
- Genomföras av den lokala föreningen.

Enligt riktlinjerna ska föreningar föra närvarokort vid varje genomförd sammankomst.

Specifika krav för arrangemansbidrag
Arrangemangsbidrag syftar till att stimulera föreningar att anordna offentliga arrangemang och bidra till ett utökat och variet utbud av offentliga arrangemang i kommunen.

Föreningar som söker bidraget ska vara huvudansvarig för arrangemanget som ansökan avser. Arrangemanget ska ske inom kommunens geografiska gränser. Ansökan om bidraget ska beskriva arrangemangets innehåll, beräknade kostnader och intäkter, vilket målgrupp arrangemanget riktar sig till samt en uppskattning av antalet arrangemangsbesökare.

Av riktlinjerna för föreningsbidrag framgår vilka kostnader bidraget får/inte får användas till.

Specifika krav för studieförbund
Av riktlinjerna för föreningsbidrag framgår att utbetalning av bidrag till studieförbund följer Västra Götalands Bildningsförbunds rekommendationer. Kommunen har således inga kommunspecifika krav för utbetalning av bidrag till studieförbund.

3.3 Handläggning och beslut om utbetalning av föreningsbidrag

På kultur- och fritidsförvaltningen arbetar tre tjänstepersoner med handläggning och utbetalning av föreningsbidrag. Inom förvaltningen finns funktionen föreningskonsulent. Föreningskonsulten ansvarar för att vara ett stöd till föreningar som ansöker om bidrag. Föreningskonsultens uppgifter innefattar att ha kontakt med föreningar och guida de för hur ansökningar går till samt att handlägga ansökningar av bidrag.

Det finns inga dokumenterade rutiner för att förebygga och motverka jäv i handläggningen av bidragen. Intervjuade framför att det oftast är fler än en person som är involverad i handläggningen och utbetalningen av bidragen.

Handläggningen och utbetalningen av bidrag genomförs av olika personer. Intervjuade uppger att det är en tjänsteperson som handlägger och beslutar om utbetalning medan en annan person attesterar beslutet. Därefter genomför en tredje person den faktiska utbetalningen. Enligt intervjuade minskar det risken för godtyckliga beslut om utbetalningar av bidrag.

Det finns ingen dokumenterad rutin som redogör för hur fördelningen av handläggningen och genomförandet av utbetalningen ska gå till i praktiken mellan tjänstepersonerna.

Vad gäller risker kopplat till att föreningar har infiltrerats av kriminella aktörer uppger intervjuade att det inom förvaltningen inte förekommer en rädsla för att besöka föreningar. Enligt intervjuade finns en god lokal kännedom och goda relationer med föreningarna i kommunen.

3.4 En översyn låg till grund för riktlinjerna som beslutades om i maj 2025

I februari 2023 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att genomföra en översyn av

nämndens stöd till föreningslivet. Översynen syftade till att identifiera förbättringsområden i då gällande riktlinjer för utbetalning av föreningsbidrag. Målet med översynen var att säkerställa en mer jämlik, rättvis och transparent hantering och fördelning av stöd.
Resultatet av översynen presenterades för nämnden i december 2023. Under 2024 genomförde nämnden tre workshops utifrån översynens resultat. Förvaltningen tog därefter fram ett förslag på nya riktlinjer för föreningsbidrag, vilken skickades på remiss till föreningarna i kommunen. Utöver remissen genomförde förvaltningen ett antal dialoger med föreningar för att muntligen inhämta synpunkter på förslaget på nya riktlinjer.

Utifrån remissvaren och dialogerna presenterade förvaltningen ett nytt förslag på riktlinjer, vilka nämnden beslutade att godkänna i maj 2025 och som blev gällande i januari 2026.

Nedan listas ett urval av förändringar översynen resulterade i:
- En beskrivning av de olika föreningskategorierna och vilka bidrag respektive kategori kan söka skrevs in i riktlinjerna.
- Det tidigare bidraget "Riktat verksamhetsbidrag"[2] togs bort.
- Aktivitetsbidraget öppnades upp för samtliga föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet.
- Avseende arrangemangsbidrag tydliggjordes vilka kostnader bidraget får och inte får täcka, samt kraven på redovisning av bidraget.

Enligt uppgift kommer effekten av riktlinjerna som blev gällande i januari 2026 följas upp i början på 2027.

3.5 Vår bedömning

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden delvis har säkerställt att det finns ändamålsenliga regelverk och rutiner för bidragsgivning för samtliga bidragsformer.

Vår bedömning grundas på att det finns riktlinjer för utbetalning av föreningsbidrag. Riktlinjerna innehåller formella krav för stödmottagande. Det finns dock få krav över vad bidragen får och inte får användas till. Däremot anger riktlinjerna vilka föreningstyper som inte kan få bidrag. Det är enbart för arrangemangsbidraget det tydligt framgår vad bidraget får användas till. Vidare konstateras att kravet att föreningar ska ha en "sammanslutning som är demokratiskt uppbyggd och öppen för alla" inte är tydligt definierat. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) anger i rapporten "Välfärdsbrott mot kommuner och regioner. Fel och oegentligheter bland företag och föreningar" att krav kopplade till demokrati är svårtolkade. I rapporten anger BRÅ exempel på hur krav kopplade till demokrati kan tydliggöras. Exempelvis framgår att demokratikrav kan specificeras genom att bidrag inte får lämnas till en organisation om den eller någon av dess företrädare uppmanar alternativt utövad hot och våld som kränker enskildas fri- och rättigheter eller bryter mot principen om alla människors lika värde.

För att bedöma om föreningar är stödberättigade tar förvaltningen del av årsmötes-handling. Det finns dock ingen rutin för vad som ska kontrolleras i handlingarna. Enligt vår mening bidrar avsaknaden av dokumenterade rutiner till risk för godtycklighet i utbetalning

[2] Det riktade verksamhetsbidraget beskrivs av intervjuade som ett allmänt bidrag som betalades ut till föreningarna. Enligt intervjuade fanns det inga tydliga krav för att erhålla bidraget och det var inte tydligt vad bidraget användes till.

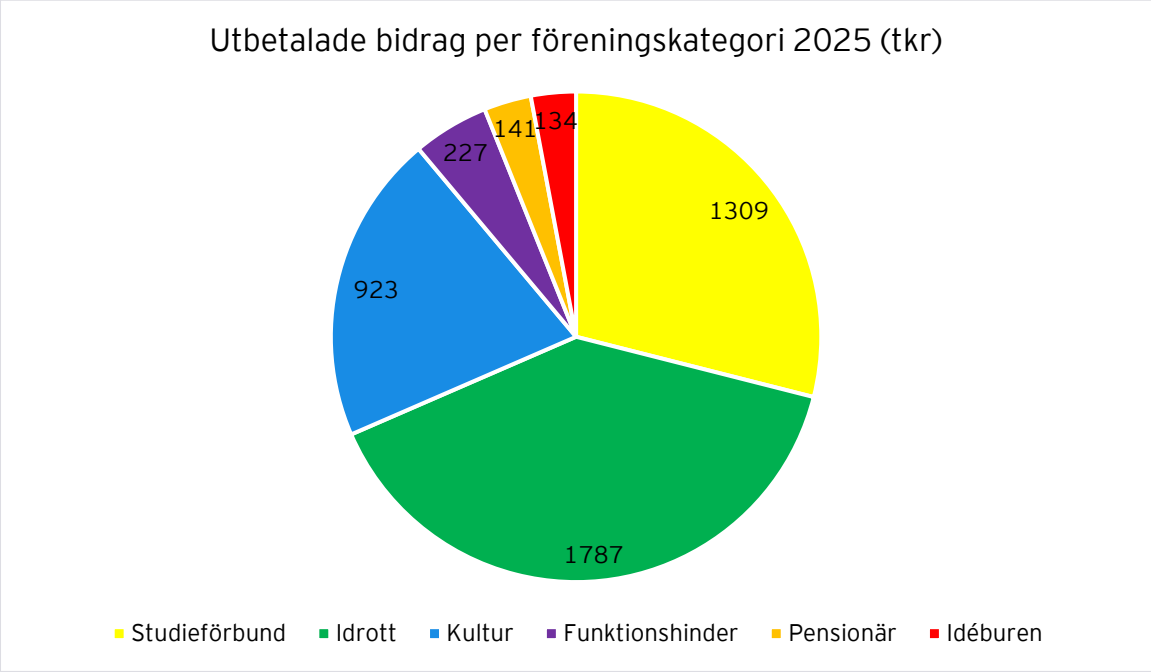
av bidrag och ett personberoende i handläggningsprocessen.

Vidare noteras att det inte finns någon rutin för att förebygga jäv. Däremot finns det inom förvaltningen arbetssätt för att förebygga jäv. Enligt vår mening finns det dock utvecklingspotential i att tydliggöra arbetssätten för att motverka och förhindra jäv. Exempelvis är det inte tydligt om nuvarande arbetssätt innebär att tjänstepersonerna som ansvarar för att genomföra utbetalningar går igenom och attesterar handläggningen av ansökningarna eller om personen enbart registrerar och genomför utbetalningen.

4. Kontroll och uppföljning av föreningsbidrag

4.1 Nämnden tar del av en sammanställning av fördelningen av bidrag

Enligt riktlinjerna för föreningsbidrag ska förvaltningen årligen sammanställa hur fördelningen av bidrag sett ut under föregående år. Sammanställningen rapporteras till nämnden genom verksamhetsberättelsen. I nedan figur 1 redovisas sammanställningen från nämndens verksamhetsberättelse 2025.

Figur 1: Cirkeldiagram över utbetalade bidrag per föreningskategori under 2025. Beloppen redovisas i tkr.

Utöver sammanställningen i verksamhetsberättelsen följer nämnden upp förvaltningens delegationsbeslut vid nämndssammanträden, i vilka beslut om utbetalning av föreningsbidrag ingår.

4.2 Det finns inga dokumenterade rutiner för att kontrollera följsamhet mot ställda krav

Det genomförs inga specifika kontroller av föreningarnas följsamhet mot ställda krav i kommunens riktlinjer för bidrag. Intervjuade uppger att det främst sker årliga kontroller av föreningars årsmöteshandlingar. Det framförs även att förvaltningen har kontinuerliga dialoger med föreningarna i kommunen. Dialogerna beskrivs bidra till att förvaltningen får god kontroll och kännedom om föreningarna.

Av riktlinjerna för föreningsbidrag beskrivs att det årligen genomförs stickprovskontroller i utvalda bidragsmottagande föreningar. Enligt riktlinjerna kan det avse genomgång av bokföring, medlemsförteckning, underlag för bidragsansökningar och hur mottagna bidrag har använts. Vid granskningstillfället har förvaltningen inte genomfört några stickprovskontroller. I förvaltningens verksamhetsplan för 2026 framgår att rutiner för stickprovskontroller och uppföljning av beviljade föreningsbidrag ska prioriteras under perioden 2026–2028.

Riktlinjerna för föreningsbidrag anger inte att föreningar ska redovisa eller återrapportera vad föreningsbidragen, förutom arrangemangsbidragen, används till. Enligt riktlinjerna ska föreningar efter att ha beviljats arrangemangsbidraget senast två månader efter genomförts arrangemang inkomma med redovisning av arrangemangets utfall. Redovisningen ska innefatta följande:

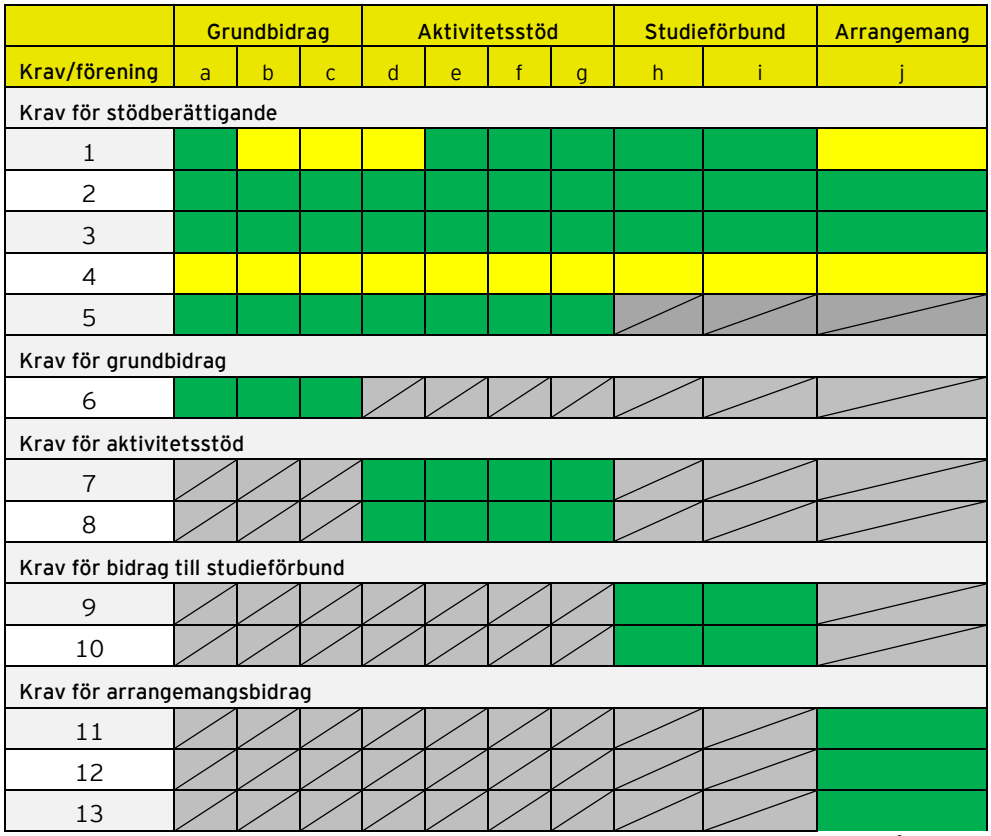
- Ekonomisk redovisning
- Statistikredovisning av deltagarantal och könsfördelning
- Om möjligt ska deltagare fördelning utifrån barn, ungdomar och vuxna också redovisas.

För resterande bidragstyper uppger intervjuade att det inte genomförs några dokumenterade kontroller av vad bidragen används till givet att det inte heller finns något krav på detta.

Riktlinjerna för föreningsbidrag fastslår på vilka grunder föreningar kan bli avstängda från att söka bidrag. Riktlinjerna anger även att föreningar som fått bidrag baserat på felaktiga/falska lämnade uppgifter kan bli återbetalningsskyldig, samt att föreningar även kan polisanmälas. Det finns däremot inga rutiner för hur avstängning och/eller återbetalning av bidrag ska gå till.

4.3 Resultat av stickprov visar att viss kontroll genomförs

För att säkerställa att utbetalda bidrag följer ställda krav har en stickprovskontroll genomförts inom ramen för denna granskning. De beviljade bidragen har kontrollerats mot nämndens riktlinjer för utbetalning av föreningsbidrag.

a) HK Brätte
b) Vänersborgs Roddklubb
c) Vänersborgs Musikförening
d) Vänersborgs Rugbyklubb
e) Vänersborgs IF
f) Vänersborgs Gymnastikförening
g) Vänersborgs Hockey club
h) Studiefrämjandet
i) Sensus
j) Vänersborgs Stadsmusikkår

Figur 2: Sammanställning av resultatet av genomfört stickprov. Kraven 1-13 framgår av listan nedan. Berörda föreningar återfinns i listan till höger.

= Ja, kommunen har kontrollerat följsamhet mot kravet
= Kommunen har delvis kontrollerat följsamhet mot kravet
= Nej, kommunen har inte kontrollerat följsamhet mot kravet
= Kravet är inte aktuellt att kontrollera följsamhet mot

Krav för att bli **stödberättigad**
1. Har föreningen stadgar samt en vald styrelse och revisorer?
2. Har föreningen genomfört årsmöte på vilket verksamhets-, kassa- och revisionsberättelse har föredragits och godkänts?
3. Tar föreningen ut medlemsavgift och för medlemsmatrikel?
4. Har föreningen en sammanslutning som är demokratiskt uppbyggd och som är öppen för alla?
5. Har föreningen medlemmar som är folkbokförda i kommunen?

Krav som gäller för **grundbidrag**
6. Har föreningen varit verksamhet i minst ett år och genomför kontinuerlig och utåtriktad verksamhet?

Krav som gäller för **aktivitetsstöd**
7. Har föreningen en styrelse som varit verksam i minst 6 månader och beviljats statligt bidrag från Riksidrottsförbundet?
8. Har föreningen genomfört sammankomster där minst tre medlemmar i åldrarna 6-20 år har deltagit och som varit ledarledda och pågått i minst 60 minuter?

Krav som gäller för **bidrag till studieförbund**
9. Bedriver förbundet en verksamhet som syftar till att stärka och utveckla demokrati, bidra till ökad mångfald och engagemang att delta i samhällsutvecklingen, bidra till att utjämna utbildningsklyftor samt bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet?
10. Genomför förbundet studiecirklar och annan folkbildningsverksamhet?

Krav som gäller för **arrangemangsbidrag**
11. Är föreningen huvudansvarig för arrangemanget som ska genomföras?
12. Innehåller bidragsansökan en beskrivning av arrangemangets innehåll, beräknade kostnader och intäkter, vilken målgrupp arrangemanget riktar sig till samt en uppskattning av antalet besökare?
13. Har föreningen, två månader efter genomfört arrangemang, inkommit med en redovisning av arrangemangets utfall?

Sammanfattning av krav för stödberättigande

- Samtliga föreningar har en vald styrelse och revisorer. Det saknas dock stadgar till fyra av föreningarna. Enligt uppgift skickar föreningar in sina stadgar i samband med deras första bidragsansökan eller när stadgor uppdateras. Det genomförs inga kontroller för om föreningar har uppdaterat sina stadgar.
- I samtliga ansökningar framgår att ett årsmöte har genomförts, där årsmöteshandlingar har föredragits och godkänts.
- I samtliga fall framgår att föreningarna/förbunden tar ut medlemsavgift.
- Ingen av föreningarna har i sina ansökningar redogjort på vilka sätt föreningen har en sammanslutning som är demokratiskt uppbyggd och som är öppen för alla. Dock tar förvaltningen del av årsmöteshandlingar. Intervjuade anger att det ger insyn över vilket inflytande och påverkansmöjligheter medlemmarna har.
- I tre av tio ansökningar framgår hur många medlemmar i föreningarna som är/inte är folkbokförda i kommunen. För aktivitetsstöd uppger förvaltningen att folkbokföringen kontrolleras genom ett datasystem och utbetalas endast till folkbokförda medlemmar, varför kravet bedöms som uppfyllt. För studieförbunden och arrangemangsbidraget anger förvaltningen att kraven på att medlemmarna ska vara folkbokförda inte är tillämpbart, varför kravet inte är aktuellt att kontrollera mot. Det noteras dock att riktlinjerna för föreningsbidrag inte anger att bidragstyperna är undantagna kravet på folkbokförda medlemmar.

Grundbidrag

- Alla granskade ansökningar innehåller information om hur länge föreningarna varit verksamma samt om de genomför kontinuerlig och utåtriktad verksamhet.

Aktivitetsstöd

- I samtliga granskade ansökningar framgår att föreningarna varit verksamma i minst sex månader och att de beviljats statligt bidrag från Riksidrottsförbundet.
- I alla granskade ansökningar framgår information om antalet genomförda sammankomster och antalet medlemmar.

Bidrag till studieförbund

- Båda granskade ansökningarna innehåller information om som kommunen efterfrågar.
- Ansökningarna framgår att studieförbunden genomför studiecirklar, annan folkbildningsverksamhet samt kulturarrangemang.

Arrangemangsbidrag

- Ansökan redogör för den information kommunen efterfrågar.
- Till ansökan finns en bifogad budget över arrangemangets intäkter och kostnader.
- Berörd förening har skickat in en dokumenterad uppföljning av genomfört arrangemang.

4.4 Vår bedömning

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden endast delvis har säkerställt tillräcklig kontroll och uppföljning av de föreningar och förbund som beviljats bidrag.

Vår bedömning grundas på att nämnden samlat följer upp utbetalda bidrag och delegeringsbeslut, där beslut om föreningsbidrag ingår. Det finns dock inte några dokumenterade rutiner för att säkerställa föreningars följsamhet mot ställda krav. För samtliga bidragstyper, förutom arrangemangsbidrag, framgår inte några krav över vad bidragen får användas till. Det bidrar till att det inte finns några tydliga krav att kontrollera

följsamhet mot utöver de krav som finns för att bli stödberättigad.

Kontroller sker främst genom att förvaltningen tar del av årsmöteshandlingar samt genomför löpande dialoger med föreningarna. Resultatet av genomförd stickprovskontroll ligger i linje med dessa iakttagelser. Stickprovskontrollen visar att kontroller genomförs för samtliga krav. Det noteras dock att det inte görs någon tydlig kontroll för kravet på att föreningar ska ha en sammanslutning som är demokratiskt uppbyggd. Enligt vår mening finns det behov av att konkretisera kravet. Därtill visar stickprovskontrollen att det finns behov av att tydliggöra vilka bidragstyper som är undantagna grundprincipen att föreningsmedlemmar ska vara folkbokförda i kommunen. Riktlinjerna för föreningsbidrag gör dock gällande att kommunen årligen genomför egna stickprovskontroller för att bland annat kontrollera vad bidragen använts till. Vid granskningstillfället har kommunen inte genomfört någon stickprovskontroll, eftersom riktlinjerna endast varit gällande några månader.

Det finns inga krav på redovisning och finansiell återrapportering kring vad bidragen används till. Det är enbart för arrangemangs bidrag krav på återrapportering är aktuellt. Stickprovsresultatet visar att förvaltningen följer upp kravet på återrapportering av genomförda arrangemang. Vidare anger riktlinjerna villkor för att stänga av föreningar från att söka bidrag och/eller bli återbetalningsskyldiga. Däremot finns inga rutiner för hur avstängning och/eller återbetalning av bidrag ska gå till.

Att det vid granskningstillfället inte finns dokumenterade arbetssätt för att säkerställa följsamhet mot ställda krav gör det svårt att kontrollera att bidragen använts till beviljande ändamål. Det riskerar att kommunen saknar sanktionsmöjligheter i de fall allvarliga brister eller missbruk av föreningsbidrag uppmärksammas. BRÅ bedömer i sin rapport att arbetet med sanktioner och åtgärder mot felaktigheter behöver utvecklas i kommuner. Avseende föreningsbidrag menar BRÅ att kommuner i sina villkor för utbetalning bör skapa möjligheter för sanktioner. Det är därför positivt att nämnden under 2026 ska prioritera att ta fram rutiner och arbetssätt för stickprovskontroller.

Bilaga 1. Bakgrund

I Vänersborgs kommun ansvarar kultur- och fritidsnämnden för bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund. I kommuner finns en generell risk att bidrag beviljas på felaktiga underlag. Detta eftersom beslut om bidrag grundar sig på de handlingar och uppgifter som föreningar själva skickar in, samt att omfattningen på bidraget i vissa fall styrs av den statistik som föreningarna rapporterar avseende antalet deltagare.

Föreningsbidrag utgör också en riskfaktor för förekomsten av välfärdsbrottslighet. Skatteverket har nyligen pekat ut föreningsstöd som en särskilt uppmärksammad typ av välfärdsbrott. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i rapporten Välfärdsbrott mot kommuner och regioner – fel och oegentligheter bland företag och föreningar från 2022 framhållit att föreningsbidrag är ett stort riskområde för välfärdsbrott. BRÅ bedömer att väsentligt fler kommuner och regioner än idag bör öka resurserna för uppföljningsverksamheten avseende föreningsbidrag.

Det finns cirka 200 föreningar i Vänersborgs kommun, varav hälften får föreningsbidrag. I revisionens dialog med kultur- och fritidsnämnden under 2025 har det bland annat framkommit att det i Vänersborgs kommun finns behov av att stärka arbetet med att genomföra förebyggande upptäckande kontroller avseende föreningsbidrag.

Revisorerna har utifrån ovan och mot bakgrund av sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det är väsentligt att under 2026 göra en fördjupad granskning av kultur- och fritidsnämndens kontroll av föreningsbidrag.

Bilaga 2. Revisionskriterier

Kommunallagen (2017:725)
Kommunallagen 2 kap. 3 § anger att kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Kommunallagen 6 kap. 6 § anger att nämnderna har ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Likaså ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, och att verksamheten bedrivs på ett övrigt tillfredställande sätt.

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden
Av kultur- och fritidsnämndens reglemente framgår att nämnden ansvarar för bidrag, stöd och stimulans till föreningar, studieförbund och övriga organisationer inom nämndens verksamhetsområde.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ)
I "Välfärdsbrott mot kommuner och regioner. Fel och oegentligheter bland företag och föreningar" (rapport 2022:1) framgår att föreningsbidrag är ett riskområde för välfärdsbrott och felaktiga utbetalningar i kommuner. Föreningsbidrag bygger generellt sett på hög grad av tillit, enklare krav och begränsad kontroll och uppföljning. Enligt BRÅ bidrar det till sårbarheter som kan utnyttjas av oseriösa aktörer. Av rapporten beskrivs goda exempel på arbetssätt för att minska risken för fel och oegentligheter. Bland annat uppmärksammas vikten av tydliga villkor och krav för utbetalning av bidrag samt systematiska kontroller och stickprover.

Bilaga 3. Dokument- och intervjuförteckning

Intervjuer
- Intervju med förvaltningschef och administrativchef, 2026-02-19
- Gruppintervju med handläggare, 2026-03-17
- Intervju med presidiet i kultur- och fritidsnämnden, 2023-03-24

Dokument
- Beslut om utbetalning av bidrag till studieförbund 2025
- Dokumentation kopplat till genomförd översyn av nämndens stöd från 2023–2025
- Internkontrollplan 2026
- Kultur- och fritidsförvaltningens verksamhetshetplan 2026–2028
- Kultur- och fritidsnämndens delegeringsordning 2025-12-16
- Kultur- och fritidsnämndens reglemente 2024- 12- 11
- Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan 2026–2028
- Lång verksamhetsberättelse 2024 Kultur- och fritidsnämnden
- Lång verksamhetsberättelse 2025 Kultur- och fritidsnämnden
- Rapport internkontroll 2023
- Riktlinje för föreningsbidrag inom kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde antagen 2025-05-20
- Tio ansökningar om olika typer av föreningsbidrag